

Luthertől a Bauhausig

Német műkincsek – magyar hozzájárulással

A közelmúltban a Budavári Palota A épülete is a Magyar Nemzeti Galéria birtokába került. Ünnepeles avatására a frissen felújított szárnyban vendégkiállításon került sor. A reprezentatív vándortárlat Bonnól érkezett, ahol a német egység tizenötödik esztendőjéhez kötődő megemlékezések keretében január közepéig mintegy hetvenötezer érdeklődő kereste fel. A „Luthertől a Bauhausig – Nemzeti kincsek Németországból” huszonöt múzeum 350 műtárgya segítségével öt évszázad művelődéstörténetét öleli fel.

Némely kölcsönző nem járult hozzá a művek külföldre szállításához, ezért a tárlat magyarországi vendégszolgálat idején új elemekkel is kiegészült. Egyes, számunkra érdektebb műtárgyakat magyar vonatkozásúakra cserélték. A német rendezőket képviselő Roland Enke, a két hazai kurátorral, Endrődi Gáborral és Zwickli Andrással, lényegében az eredeti anyagot teszik láthatóvá a magyar közönségnek október 15-ig. A kiállítás tőlünk a lengyel fővárosba utazik majd tovább. A budai nyitva tartás idején szünet nélkül vetítik Nele Münchmeier „Vándor, óvd a természetet!” című filmjét. Ez *Sancoussi* és *Wörlitz*, illetve *Muskau* és *Branitz* híres tájkertjeiről, az úgynevezett angol kertek XVIII. századi divatját ismerteti.

Az újraegyesített ország keleti felének kultúráját és tudományát nyolc fejezetben foglalták össze a szervezők. A reformáció korával és annak egész Európára kiterjedő utóhatásával indítanak – például az id. Lucas Cranach műhelyéből kikerült, *Lutherről* és feleségéről készült közismert olajportrékkal. Ugyancsak az 1520-as éveket idézik fel *Gutenberg* forradalmi újításával, a nyomtatással sokszorosított röplapok és gazdagon illusztrált újtestamentumi fordítások kiállításával. Tovább haladva a tervezett útvonalon, az úgynevezett *Kunstammere* – drágaságoktól, régiségektől, egzotikus ritkaságoktól – tarkabarka világa tárul elénk: koralloktól, kagylóktól, márványfeleségektől az elefántagyaron és bálnafogon át az afrikai törzsek folklóráig, ékszerekig, mives fegyverekig, pompásan kimunkált páncélokig jutunk. A barokk idején már szakszerűen csoportosított gyűjtemények gyarapították a királyi udvarok hírnevét. *Erős Agost* meissenai porcelán manufaktúrájának márkás remekei és *Nagy Frigyes* potsdami rokokó

képgalériájának egyes művei is jelen vannak. Az uralkodókon túl a Lipcsében működő *Bach*, a Halléban alkotó *Händel* nemzetközi színvonalú muzsikájáról is megemlékeznek. A felvilágosodás korszakát a weimari udvar képviseli: *Goethe* és *Schiller* vagy éppen *Liszt* Ferenc által. Világhírű hazánkfia alapította ugyanis az ottani Általános Német Zenei Egyesületet. (Ernst *Rietschel* szobrászművész Drezdából hozott, 1889-es féldomborművén profilból örökítette meg Lisztet, ez idézi emlékét most a tárlaton). A német romantikáról sem lehet

szólni magyar vonatkozások nélkül, hiszen a nemzeti öntudatosodás jegyében restaurált Wartburg várban *Moritz von Schwind* 1857-es freskói a négyéves korától ott élt magyarországi Szent Erzsébet legendáját is megörökítik. Liszt is ott vezényelte 1867-ben a róla szóló oratóriumát. A XX. század elejére mindinkább kiteljesedő plakátművészet egyik – németek és magyarok által egyaránt kevésbé ismert – kitűnősége, *Karvaly József* nagyméretű falragasza is megtekinthető. Ez a híres *Gschwindt* likörgyár

sósorszeszét népszerűsíti egy fürdő nő zsánerfigurájával. Befejezésként a modern művészet, az 1905-től Drezdában működött *Brücke*-csoport expresszionista festményeitől és grafikáitól az 1919-es, weimari alapítású – politikai nyomásra 1925-ben Dessaubába költözött – Bauhaus-mozgalomig terjedő válogatást láthatunk. Egész falat tölt be *Moholy-Nagy* László „Konstrukciók” összefoglaló címen ismeretes nagyméretű, hat színes litográfiája, az 1923-as *Kestnermappából*. *Walter Gropius* mester épp abban az évben hívta meg tanárnak. Külön részleget alkotnak *Breuer* Marcell kevésbé ismert, egyedi fabútorai. Megtekinthető a weimari Haus am Horn részére készült női toalettasztal tükörrel, amely a dió- és juharcfa felhasználásán túl citromfa-furnérborítást is kapott. Még ma is ismert és használt világszerte az a „B3”-as karosszék-prototípusa, amelyet 1926-ban tervezett s először 1928-ban gyártott sorozatban a Standard Möbel GmbH Berlinben. A „B9”-es jelzésű ülőke viszont *Moholy-Nagy* desszauai mesterházából való. Ezek a kiragadott példák jól érzékeltetik a megidézett ötszáz esztendő német kultúrájának kiteljesedéséhez való magyar hozzájárulást.

W. I.